

Sivatagi só

részlet

Tituska halála

Tituska volt a demokrácia első halottja. Pár nappal azután, hogy elterjedt, a kommunistáknak végük, előbújta a hátsó udvaruk tyúkóljából, ahova húsz évvel korábban mászott be.

Tituska óvatos ember volt, és amikor húsz évvel a mostani változások előtt bejöttek az oroszok, jobbnak látta, ha egy időre visszavonul. Azt beszéltek, nyers tyúktojáson élt, mások szerint az öreg szülei rendszeren etették, és ő mindig kiadta nekik az üres tányért a tyúkol ajtaja feletti résen át.

Teljes nevén Nagy Titusnak hívták – talán Titusznak kellett volna ejteni, ám a faluban senki nem beszélt latinul –, de mindenki csak Tituskaként ismerte. Állítólag akkor lett ilyen végtelenül visszahúzódó, amikor megtudta, hogy egy nagy római császárról nevezték el, akinek a birodalma hatalmasabb volt minden addiginál és dicsőségesebb az atomfegyvereivel villogó Szovjetuniónál is. Tituska összeomlott ez alatt a teher alatt.

Pedig öreg szülei nem akartak neki rosszat. Tituska lehetetlen pózba vágta magát az édesanyja hasában, és a bába figyelmeztette a szülőket, készüljenek fel a legrosszabbra. Annyit kínlódott Tituska anyja a vajúdással, hogy a bába jobbnak látta orvost hívni, nehogy kettős halál legyen a vége. Az orvos addig nyomogatta Tituska édesanyjának a hasát, amíg valahogy ki nem facsarta belőle a kisbabát. Nem volt könnyű dolga ennek a gyereknek, nyugtázta az orvos a vért törölgetve a kezéről, úgy megküzdött a napfényért, mint egy igazi harcos. Arra nem gondolt az orvos, hogy a gyerek inkább nem akart volna kijönni, mert tetszett neki odabent. Az orvos a római történelem megszállottja volt, ezért javasolta a szülőknak, nevezzék el a kisiút Titusnak, mert ha így fogják hívni, nagyszerű jellem válik belőle.

A szülők megfogadták a tanácsot, mert azt remélték, a fiukból akár olyan nagyszerű jellem is válhat, mint ez az orvos, ami azt jelentené, hogy nem kell a földet túrnia egész nyomorult életében, mint nekik. Így aztán a kisiúk neve Nagy Titus lett, de mivel apró természetű gyerek volt, és minden arra utalt, hogy ilyen is marad, a Tituska név akkor is rajta ragadt, amikor már felcseperedett.

Tituskát burokbán nevelték az öreg szülei, hogy megkíméljék minden veszedelemtől és kényelmetlenségtől, ami nem volt könnyű, mert a szülei egész életét a kényelmetlenség határozta meg. Nem dolgoztatták már hétévesen, mint a többi falubeli gyereket, hanem hagyták, hogy a hátsó udvarban játszadozzon, és jókat nevettek rajta, amikor este bebújta a tyúkokkal az ólba. A hátsó udvarból

ritkán engedték ki, nehogy megrontsa őt a többi gyerek, akik egész nyáron pucéran szaladgáltak az utcán, pocsolyákban tapicskoltak, egymás fütyijét ráncigálták és husángokkal üldözték a kóbor kutyákat. Tituska csak az iskolában találkozott velük, de jobbra csendes maradt a társaságukban, amit mindenki azzal magyarázott, hogy nagy terveket szövöget magában, mert sokra akarja vinni. Tituska persze soha nem kötötte senki orrára ezeket a nagy terveket, mert nem is nagyon elegyedett szóba senkivel.

A szülei nem tudták taníttatni, de arra számítottak, a szerencse előbb-utóbb utoléri az ő fiukat, ha már egyszer ilyen becses nevet visel. Akárhányszor meglepte őket az aggodalom, maguk elé képzeltek a nagyra nőtt Tituskát, amint egy aranyozott trónon ül, ragyogó babérkoszorút visel, és a szeme rebbenésére távoli, ősi birodalmak roskadnak össze.

Tituska eleinte jól megvolt magának, rugdalta a port a hátsó udvarban, a szülei pedig kidolgozták a belüket, hogy úgy fejlődjön, mint egy igazi császárpalán-ta. De Tituska elmaradt a fejlődésben, és csak a tyúkok között érezte jól magát. Minden szokatlan ingertől mimózaként rezzent össze, és ha túl erősen tűzött a nap, túl fagyosra fordult az idő, vagy csak túl hangosan daloltak a mulatozó népek május elsején az utcán, bebújt a tyúktól biztonságot nyújtó deszkái közé.

Beszéltek arról is, hogy Tituska nem az oroszok, hanem egy bizonyos Klárika miatt döntött úgy, egy darabig nem bújik elő a tyúktól. Klárika az osztálytársa volt egykor, és Tituska talán császárnénak nézte ki, de Klárika tizennyolc évesen hozzáment egy másik osztálytársukhoz, egy bizonyos Kiss Balázshoz. Amikor Tituskával közölte ezt a hírt az édesanyja, sűrű sötét felhők telepedtek a homlokára, amiért a szülei nagyon megsajnálják.

Csak hogy Tituska soha egy szót sem szólt Klárikához, és évek óta nem is találkozott vele, mert alig mozdult ki a hátsó udvarból.

Ugyanebben az időben elterjedt a híre, hogy orosz tankok közelednek a falu felé, és mindenkit letarolnak, aki az útjukba áll. Ártatlan parasztokat lapítottak szét, akik az út szélén tolták a biciklijüket, és soha semmi rosszat nem tettek az oroszoknak. Senki nem tudta, mit akarnak itt az oroszok, hacsak nem megmagyarázhatatlan, elemi vérszomj vezérli őket, amit az itteni nem túl harcias népek egyféleképpen kezelhettek: ha egy darabig csendben meghúzódnak.

Tituska hiába készült császárnak, a tankoktól olyannyira megrémült, hogy többé nem bújt elő a tyúktól, és öreg szülei nem is próbálkoztak vele, hogy előcsalogassák. Ők is megnyugodtak, hogy odabent nem érheti bántódás, és háborítatlanul fejlődhet benne a nagy jellem, amelynek egyszer elő kell bújnia.

Tituska öreg szülei csendesen öregedtek tovább, és körülöttük mindenki elfejtette, hogy volt egykor egy fiuk, akiről nagy álmokat szóttek. Csak akkor emlékeztek vissza Tituskára, amikor azon a késő őszen váratlanul előbújt a rejtek helyéről, ahol bő húsz évet töltött. A szülei megsúgták neki, hogy az oroszok hamarosan beülnek a tankjaikba, és eltűnnek, így most már nincs mitől félni. Véget ért a félelem kora, suttozták Tituska rettenetesen vén szülei a tyúktól deszkáinak résein át. Most azoknak az ideje következik, akik nem félnek, ezt nevezik demokráciának, tették hozzá, ahogy a budapesti tévében hallották.

Tituska megvárta, amíg szülei előreslattyognak a hátsó udvarból, és úgy mászott elő, hogy senki nem látta. Sokáig hunyorgott az éles fénytől, és olyan bi-

zonytalanul tántorogva tette meg első lépéseit, akár egy kölyöksziráf. Egyenesen az utcára ment, ahol furcsa, színes ruhákba öltözött idegen embereket és úrhajókra emlékeztető, fényes, rémisztő autókat látott. Betévedt a kocsmába, ahol mindenki hátrahőkölt Tituska láttán: görnyedt volt, mocskos, egész testét tollpihék borították, és messziről orrfacsaró bűzt árasztott. A pulthoz lépett, és rendelni akart, de nem tudta, hogyan kell. A kocsmáros az italospolcokhoz hátrált, majd lassan a raktárba araszolt, hogy telefonközelben legyen, ha hívni kell a rendőrséget.

Senki nem ismerte őt fel, és senki nem állt vele szóba. Tituska kibotorkált a kocsmából, és végigsétált a falun. Az anyák behívták a gyerekeiket az utcáról, a postás átment az út túloldalára, amikor megpillantotta, és az elfüggönyözött ablakok mögül ijedt szempárok meredtek rá.

Végül egy öregember szólította le Tituskát. Kint ült a háza előtti lócáján, és felismerte az apró termetű emberkét. Nocsak, hát te nem a Tituska vagy?! Emlekezett a történetre, hogy a Nagyék gyerekében egy császár szelleme lakozik, és emlékezett rá, hogy Tituska az orosz tankoktól való félelmében rejtőzött el a világ elől valamikor réges-régen. Sokan szerettek volna elrejtőzni akkoriban, mondta neki az öregember, ugyanúgy, ahogy Tituska tette, de gyávák voltak hozzá. Most pedig már nincs hova bújni, mert minden megváltozik, és akik most jönnek, mindenkit előráncigálnak a napfényre, tette hozzá az öregember.

Tituska megrémült ezektől a szavaktól, és már egyébként is elege volt a külvilágból. Úgy érezte, kiegészíti a szemét a fény, és sajogtak a tagjai a nagy erőlködéstől. Olyan sok volt körülötte a levegő, hogy attól félt, egyszer csak összenyomja. Nehezen lélegzett ebben a hirtelen rászakadt szabadságban. Visszaballagott szülei házához, és amilyen gyorsan csak bírta, a hátsó udvar felé vette az irányt.

A tyúkólat nem látta sehol. Öreg szülei egy nagy halom deszka mellett álltak, és az apja kissejszét szorongatott a kezében. Megrendült mosollyal néztek Tituskára, és az édesanyja tett felé egy bizonytalan lépést, de Tituska megdöbbenését látva megtorpant. Azt gondoltuk apáddal, erre már nem lesz szükség, bökött a lebontott tyúköl felé.

Tituska abban a pillanatban összeesett, és már soha nem tért magához.